

ЧИННИКИ ЯКОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Н. Я. Наливайко, ст. викладач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

«Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти».

Закон України «Про вищу освіту»

До молодіжного сегмента ринку праці належить група населення, яка більше, ніж інші, потерпає від безробіття і тому потребує належної освітньої підготовки та виваженої державної підтримки під час трудової адаптації й освоєння першого робочого місця».

Хоча освіту та професійну підготовку вважають визначальними чинниками в забезпеченні зайнятості молоді, однак на вітчизняному ринку праці проявляються й інші тенденції. З одного боку, молоді зазвичай притаманний вищий освітній рівень порівняно зі старшим поколінням (щоправда, нині почастишали випадки, коли на ринку праці з'являються молоді люди, що не мають не лише професійної, а й закінченої середньої освіти), а з другого високий рівень освіти молоді аж ніяк не завжди служить запорукою доброго працевлаштування.

Одним із суттєвих чинників цього є, на нашу думку, низький рівень саме практичної підготовки студентів у вищих навчальних закладах (ВНЗ) яких в Україні цілком досить близько 900. За кількістю університетів ми можемо позмагатися з будь-якою країною Європи. А от підготовлених ними висококласних спеціалістів нам бракує. Більшість випускників змушена працювати не за спеціальністю, або взагалі залишається без роботи.

У зв'язку із загостренням конкуренції між ВНЗ за вступника вони почали розглядати налагодження зв'язків із роботодавцями як один із чинників зміцнення своїх позицій на регіональному ринку освітніх послуг. Взаємодія роботодавців і освітнього сектору здебільшого передбачає фінансову підтримку талановитої молоді, надання можливості проходження практики на підприємствах, співпрацю у сфері підготовки кадрів. Але така взаємодія була б значно ефективнішою, якби роботодавців залучали на етапі ухвалення рішень про напрями реформ у системі освіти, а також на етапі безпосереднього впровадження цих реформ, адже саме бізнес і потреби ринку праці визначають реальні вимоги до фахівців, їхніх практичних знань і навичок. Завдяки ефективній взаємодії роботодавців з освітнім сектором можна істотно скоротити розрив між якістю освіти й реальними потребами ринку.

Вважаємо, що для розв'язання цих проблем потрібно на державному рівні розробити дієві заходи, які активізували б співпрацю потенційних роботодавців із навчальними закладами. Це сприятиме підготовці фахівців для різних видів трудової діяльності відповідно до потреб ринку і стримуватиме продукування чергового поповнення армії безробітних. Важливо, щоб суспільство змінило ставлення до моди на деякі професії юристів, економістів, дипломатів, політологів, яких стає дедалі важче працевлаштувати. І виявляється, що не тільки молоді люди даремно витратили стільки часу й зусиль, бо опанована професія не має попиту на ринку праці, а й держава марно витратила кошти на навчання таких спеціалістів. Потрібно зобов'язати навчальні заклади забезпечувати випускникам перше робоче місце, але не декларативно, як це буває сьогодні, та встановити на підприємствах квоти для молоді. Крім того, доцільно було б повернутися до практики зарахування років навчання випускникам вищих навчальних закладів як трудового стажу з відповідними записами у трудовій книжці, адже у зв'язку з недавньою пенсійною реформою вік виходу на заслужений відпочинок збільшено, що не сприяє омолодженню кадрів та призводить до зростання безробіття в молодіжному середовищі.

Отже, нинішній стан справ у системі української освіти викликає велике занепокоєння, оскільки якість підготовки фахівців не дає змоги виконати замовлення сучасного суспільства. Тому на часі розширення переліку ключових законопроектів, прийняття яких необхідне для реалізації реформи системи освіти. Внесення змін потребують майже всі «освітні» закони (хоча б через необхідність чіткіше виписати положення про державні стандарти освітніх послуг). Також необхідно підвищити рівень соціального захисту учасників навчально-виховного процесу та поглибити інтеграцію вищої школи з наукою й виробництвом.

Положення про практику студентів вищих навчальних закладів регламентує питання проведення практики у вищих навчальних закладах усіх форм власності та підпорядкування.

Отже, основні чинники якості практичної підготовки визначені як реаліями ринку праці так і напрямами реформування організації виробничих практик у ВНЗ зорієнтованих на вимоги сучасного ринку праці та умови конкретних роботодавців.